

|              |               |
|--------------|---------------|
| Za celo leto | 9 for. 50 kr. |
| „ pol leto   | 4 „ 80 „      |
| „ četrt leta | 2 „ 50 „      |
| „ mesec      | — „ 90 „      |

# SLOVENE C.

Nar. desam.

**Rokopisi se ne vračajo.**

## Tečaj III.

A. D. Zagorski.

Zato se ljubezljivo družijo ne samo z

(Dalje.)

Malo dalje od Stativ stoji „koča“ skoraj samotna, podobna pravemu tolovajskemu brlogu. Mala, s slamo, se ve, pokrita, na vse štiri strani gola rebra, v kratkem taka, da bi jo štirje graničarji prav lahko čez Korano odnesli. Ali za čudo, pred njo stoji vedno dovolj natovorjenih vozov; tedaj tudi naš učakovski jetični konj, brez da sva mu kaj rekla, ostane in na senik pogleda. Ni drugači, stopiva doli — pred konja culo sena vrževa, mi dva po proti sobi. Ko vrata odpreva, mislil sem, da stojiva pred kako šrambo; tukaj kup suhih češpelj, tam vreča koruzne moke, starih klobukov, kap, srajc itd. kup slame, kolovrati, prediva itd. mačka, pes, petelini in kokoši — vse to je po sobi tako po domače hodilo, da bi bil Ezop, prišedši sem, gotovo deset basen več napravil kakor jih doslej ima. Vsedevala se koj v en kot, da ne bova živalim na poti, gledajoča, od kod se bo kaka človeška prikazen pokazala? — Čez 5 minut res iz necega temnega kota pogleda neka debela žena, prej ko

Madjari, kakor se je godilo že v starodavnih časih za Svatopluka kralja, ampak družijo se tudi z največimi sovražniki Avstrije, Slovanov in sv. cerkve — z Italianissimi, da, družijo se celó in pajdašijo z grdo nesnago — s krvolokim Turkom in to vse iz golega slepega sovraštva do Slovanov, katerim narodno ravnopravnosti, sreče in lepe prihodnosti ne privoščijo. Dr. Schindler je v predzadnjem dolnjeavstrijskem deželnem zboru kvasil, da so avstrijski Nemci pridni lastovici podobni, ki ne zapusti svojega gnjezda — Avstrije, — če se tudi goreče glavnje za njo mečejo; mi pa vemo in zalibog tudi živo občutimo, da so avstrijski Nemci veliko bolj kukavici podobni, ki svoja jajca najraje v tujem gnjezdu znese, ktera potem, ko se izvalé, tuja mati skrbno ko svoje lastne redi in hrani, da jo ubožco nazadnje, ko odrastejo, v zahvalo ž njenimi mladiči vred požró. Tako se je delalo, kakor nas zgodovina in tudi naša lastna skušnja uči, že od nekdaj z našo materjo Slovenijo in njenimi otroci in tako nameravajo, kakor se kaže, tudi vprihodnje ravnati. Saj že celo nič več ne tajijo, da mislijo iz predlitavskih dežel „ein Ganzes“ napraviti, v katerem bi nam Slovanom Madjare posnemaje nemška večina z nemškimi ministri po svoje kruh ravnopravnosti rezala. Da iz tega žganca ne bo za nas dobre hrane, nam svedoči štajterski germanissimus g. dr. Rechbauer sam, ki nam Slovencem — v trdnem zupanji, da boste Cislahtanija in znana kuka-vična nemška natora dolžnost svojo storile — komaj še 50 let življenja prerokuje. Ako se zraven tega še uvaži, da ni dan današnji na celém svetu skoraj nobene države, v kterej bi brezbožni materijalisti, neverni

(Dalje pride.)

ne Štajerka, ter naju v slovensko-hrvaškej mešanici, ki utegne za nekaj let postati književni južni jezik, vpraša, kaj hočeva? Polič vina — zavrnem in prestrašeno za hrbet na okno pogledam, na katero je ravno črn maček — živ eksemplar persijskih bogov — skočil. Za malo časa postavi žena pred naju hrvaški bokal kranjskega vina (Viničana) ter nama tudi prav dobro pečeno pišče prinese. Strmé gledava oba na veliko posodo, a jaz se še le zdaj spomnim, da „polič“ je na Hrvaškem — bokal, kar nikakor prav ni. Za bokal imajo Hrvatje še preveč besedi, kakor n. pr. oka, vrč, boca, mazana, požunac itd., za naš slovenski polič pa nobene, razun pokvarjene nemške beseda „hölba“. Zakaj tedaj kriva beseda mesto prave slovensko-hrvaške?!

Moj tovarš, znan že več časa v tej hiši, popraša gospodinjno po „kuće-gazdi“ (gospodarju). Ali ona mesto odgovora, začne kleti in ko njegovo dašo kacih desetkrat hudiču izroči, čuje se po bližnjih bregovih robotni njegov glas. Za malo časa stopi „gazda“ v hišo, moker, bakreno-rudeč, s „fajfo“ v ustih brez ognja — prepevajoč staro hrvaško pesem:

„Kume moj dragi, daj se napij,  
Jošte nas nebu, daj se ga vžij . . .“

Ko naji zagleda, zagrmi z besedami »hvaljen Isus«, potem se pa vstopi v sredino sobe med žival, ki je po vseh kotih naglo razbežala, vrže na več straneh prebit slamniki

ženi v glavo in začne s hripavim, onemoglim glasom po vsej Hrvaški nikjer znano, — prej ko ne — svojo lastno kompozicijo peti:

„Dobro, došli gospoda —

U kuću moju poštenu — —“

Tej opereti še ni bil konec, ker za tem poslušala sva še več pesmi, ki se tiskati ne smejo, razne pripovedi in za vsako deseto besedo zavpil je: „Živila moja kuća, živili moji gosti!“ Mislil sem, da je gospodar prav popolnoma iz uma prišel, ali zagotovil me je tovarš, da je tako njegovo vsakdanje življenje. Hrvatje pravijo pijancem, da imajo bolezen sv. Martina; recimo tedaj tudi mi tako temu gazdi, — saj se nam ne bo menda tako zgodilo, kakor se je Šuleru, ko je preč. zagrebska konsistorija brala njegove „zapisnike“. In res krčmar narobe X, kteremu naj ime zamolčim, da ne bo „Slovenec“ konfisciran, pravil nama je sam, da je vedno v tej bolnici in da njegovemu želodcu to prav dobro dé. Ko vstane, popije brž za dobro jutro „holbu crlenca“, potem neha tako dolgo, dokler do bližnje krčme hodi, ki ni 5 minut dalječ od njegove postavljenja. In tako dan na dan, naj dež gre ali solnce sije. Če bi tacih momkov kaj več po družih mestih, postavim v Ljubljani božji zrak rezalo, gotovo bi se bil „weinvertiligungsgesellschaft“ vzdržal in svojo nalogo izpolnil.

(Konec pride.)

## Slovenske dežele.

**Iz Celovca.** (Dež. zbori; hervaške zadeve; volitve v naš mestni odbor.) Danes (6. aprila) se odpró deželni zbori na Českem, Moravskem in Kranjskem. Volitve pričajo, da je slovanski narod proti Beustovi politiki; kajti narod je enoglasno volil stare svoje poslance in tako jasno in glasno izrekel misel in voljo svojo. Vendar so nezaslišane agitacije tako daleč nagnale, da dež. zbor v Pragi in Brnu ni glas naroda českega, timveč le glas tiste stranke, ki ravno zdaj veliki zvonec nosi in vso moč in oblast v pesti ima. Le samo kranjski dež. zbor je ostal pravi in resnični glasnik in tolmač naroda slovenskega. Kako se bodo ti dež. zbori zdaj obnašali, še ne vemo za gotovo, štrana je strašno zmedena; bojimo se, da bota zbor v Pragi in Brnu tudi trobila v Beustov rog. Pa kako dolgo? Schmerling je stlačil take deželne zборе, da je po vseh imel ogromno večino. Beust ni bil tako srečen, akoravno je strune še bolj napel; njegovi prijatli imajo le nekaj glav, več v teh dež. zboreh, kakor njegovi nasprotniki. Padel je Schmerling, ki je stal na tako trdnih nogah, padel bode tudi Beust, ki že zdaj koj skonca stoji na tako slabej podlagi. Schmerling je odperl svoje deželne zборе na smertni den slovanskega apostola sv. Metoda, tudi Beust jih odpre ravno danes 6. aprila, ko je sv. Metod na Velehradu v Gospodu zaspal. Ta naš sv. apostelj bode prosil in pomagal, naj slovanski narod, ki je stari in resnični prijatelj stare keršanske vere, ne propade, timveč tudi v sedanji nevarni nevihti slavno zmaga in pogube reši samega sebe, sv. vero in preljubo mu domovino Avstrijo! — Tudi dež. zbor za trojedino kraljevino bode menda skorej sklican. Skrajni čas je, da stopi tudi hervaško prašanje na oder in da tudi jugoslovanski bratje naši povedó svoje misli zastran Beustove politike. Narod hervaški in serbski se bode gotovo kot en mož vzdignil proti sedanji politiki in pomagal prikrajšati žalostne dni Beustove gloriije. — Tretja volitna skupina je 4. aprila volila v naš mestni odbor tri odbornike in bili so izvoljeni ti-le gospodje: Martinis, Billek in Bierbaum. Danes voli druga skupina dva odbornika.

**Iz Gorenskega.** F. M. Ž. (Volitev v Radoljci in Teržiču.) 26. marca so imele kmetiške srenje volitev za deželni zbor v Radoljci, ktera se je ukljub vsem silovitim agitacijam g. Broliha, ki se je celih pet dni okoli nas plazil, prav sijajno dokončala. Izvoljen je bil gospod Lovro Pintar s 47 glasovi med 50 volilci, in to nam je prav očitno pokazalo, koliko je zdalo misijonsko popotovanje zgoraj omenjenega g. Broliha v Radoljco, Kranjsko goro, Bohinj in Bled, kjer je volitve može skliceval, jim piti in jesti ponujal, da bi jih mimogredé tudi podučeval zastran volitve, se ve da, kako naj farjev nikar ne volijo, ampak njega ali pa kacega peomtarja, kateri bo vse drugači (?) zanje skerbel in govoril. Revše nesrečno! ali še nisi poznalo značaja gorenskega kmeta! Med vsemi mu je bil Pr....ški župan F. L....č, silovit nemškutar, še najbolj za poduk hvaležen; sicer pa so bili može še tako ošabni, da na mogočno besedo Brolihovo celo blizo niso hotli priti. Vendar to gospoda ne moti; čaka, da se napoči zora 26. tega mesca, in misli, da bo še zadnji trenutek vendar kaj opravil. Gre toraj ves vnet za svojo reč ter začne zbranim možem pred volitno zbornico zopet razlagati važnost volitve in kako se mora voliti. Pa nehvaležni kmetje! komaj revček začne modrovati, ga vsi zaničljivo popusté, in njegove modre besede čenčarije imenujejo. To mu bo, mislimo, zadosti očiten dokaz, da Gorenec ne verjame več vsacemu, ki gosposko suknjo nosi, in malo čez duhovščino udrihati zna.

Ne tako lahka, pa toliko slavnejša je bila zmaga 27. marca v glasovitem Teržiču. Tu je veljalo se siloviti moči nemškutarjev v bran postaviti, in le verlim Kamničanom, katerih je prav obilno prišlo, imamo se zahvaliti, da je narodna reč zmagala. Radoljčanov je bilo samo 18, pa stanovitnih in neodvisnih mož, Teržičanov pa 23 za gosp. dr. Prevca; radi bi ga bili še drugi Teržiški volilci volili, ali nemškutarji so jim zaslužek odrekli, ako ga volijo. Koliko pa se je tudi v Radoljci za nemškutarsko reč storilo!

Že osem dni pred volitvijo je dospela tista brošura „Kranjci pazite“, preljuba hčerka odpadnika Dežmana, in pa neka tiskana pōla, v kateri je centralni komité zopet grof Thurna silil; oboje je grof Thurn prav radodarno po svojih agentih razdeliti dajal. Se ve da so jo njegovi najeti volilci s pravim veseljem prebirali; ali so jo pa zastopili, je drugo vprašanje. Vsacemu pametnemu človeku pa se mora gnjusiti nad takimi čenčarijami! Mi smo to brošurico nesli tje, kamor zasluži. Koliko so si uradniki prizadevali, prav obilno število priveržencev pridobiti! Posebno je rogovilil nek davkarsk uradnik s pomočjo nemškutarskega zdravnika, ki sta, mislim, vsacemu otroku in vsaki stari babci svojega ljubčeka Gausterja priporočala. Zadnji večer 26. tega mesca so bili vsi tisti poštteni volilci, ki so pri poslednji volitvi 29. jan. po dva goldinarja prejeli, da so grofa Thurna volili, v grajščino v posvet poklicani, kjer so se tudi vestno zbrali. Drugi dan so bili ti može kaj mogočni; prav zaničljivo so se na svoje nasprotnike ozirali, kakor da bi jim hotli reči: Kaj boste vi, vas bomo že premagali, saj so vsi gospodje uradniki in še clo naš dobrotnik grof Thurn z nami! Tudi Tržiški nemškutarji so proti poldnevu zmiraj bolj židane volje prihajali, in že so mislili: Danes pa mi zmagamo, hoch, Deutschland hoch! Ko so pa zvedeli, da je premagal naš verli gospod dr. Prevec nemškutarskega kandidata, ko so slišali res prav veselo živoklice, ki so iz skrbnih pers Radoljčanom in Kamničanom doneli, jih je pa strašno poterilo. Za nemškutarski Tržic je bilo to preveč, in da bi svojo „deutsche Bildung“ prav sijajno pokazali, odpre nekdo v Klandrovi kerčmi, kjer so bili sami nemškutarji zbrani, okno ter začne na pred uradniško hišo zbrane narodne volilce prav besno žvižgati. Prašamo vas neznani pa tudi dobro nam znani žvižgač, koga ste hotli s tem zasmehovati? Morebiti poštene narodnjake, ali pa ste v svoji slepi jezi sami sebe in pa vašo stranko s tem žvižganjem slavili!? Naj si bo že prvo ali drugo, svetujemo vam na vsaki način, da svojo omiko na stole denete, ter jo dobro obtešete, kakor se tešejo bruna in letve za streho in podstrešno. Tudi sem slišal zadnjič v Radoljci g. Prevčevim volilcem očitati, da volijo moža, kterege ne poznajo. Zdaj pa vas prašamo, kako pa vi volite človeka, čegar imena clo izreči ne znate; ki nikdar prej nič od njega slišali niste; ki je ptujec, kateri našega kraja in naših potreb clo nič ne njega pozna; ki ga izmed toliko Kamničanov (uradnike izvzamem), med kterimi živi, in kateri ga že vendar nekoliko poznati morajo, razun dveh, ako se ne motim, clo nobeden volil ni. Mi dr. Gaustru nimamo prav nič očitati, ga tudi s temi versticami nočemo žaliti; naših simpatij pa vendar tudi on tjrjati ne more; smo že taki, da domačo reč zmiraj bolj obrajtamo ko ptujo. Gerda nehvaležnost bi bila to, ko bi domoljubnega g. dr. Prevca ne bili izvolili, in prav po pravici bi bili mi zaničevanje celega sveta zaslužili. Bog daj, da bi skoraj Radoljčani kakor tudi Teržičani spregledali in se ne dali nesramnim nemškutarjem za nos voditi, svoje najboljšje prijatle pa od sebe pehati. Sloga jači, nesloga pa tlači! Še enkrat: Bog vas živi, vrli Kamničanje, pa tudi vas Teržičane, dasiravno vas je bilo malo številce, vendar bi bili brez vas propadli. Slava narodnim volilcem!

**Iz Kostanjevice.** (Prijazna beseda Kerčanom!) — Da ste 27. marca pri volitvi v Novem mestu svoje glasove g. dr. Zupanu dajali, tega vam ne smemo zameriti, ker sleheren naj po svoji vesti in svojem prepričanju dela, saj vam je g. dr. Zupan rekel, ko vas je prišel v Kerško prosit, da bi ga volili, kakor sami terdite, da vam je on most čez Savo naredil in da si bo prizadeval, da vam bodo davki pomanjšani in cesta skozi Krakovo narejena.

Ali pa nam mar Vi smete zameriti, da smo spet za g. Ravnikarja glasovali? Tudi mi smo pred 6 leti g. dr. Zupana volili, pa on nas nikdar ni vprašal, kakove potrebe imamo, da bi se v deželnem zboru za - nje potegoval, in ktere rane nas najbolj sklije, da bi si prizadeval ohladiti jih; — g. Ravnikar je pa precej po svoji izvolitvi v Kostanjevico prišel, da bi nas za vse to poprašal. Mi smo ga zato tudi spet volili, ker je domačin in se za pravice svojega naroda poteguje, kterim je g. dr. Zupan v deželnem zboru nasprotoval. Kar se pa ceste skozi Krakovo tiče, prosili smo ga res, da bi jo odvrčeval, ker bila bi nam, Šentjernejcem in vsemu našemu močno obljudenemu kraju v veliko škodo; potem je ta cesta zavolj velike hoste, skozi ktero bi se vlekla, zelo nevarna; zavolj močvirnatih tal v Krakovi in pomanjkanja cestnega materijala je vsem zraven ležečim vasem in soseskam, ktere bi jo morale nadelavati, v nejevoljo in jezo; — slednjič bi pa imenovana cesta tudi niti Kerškemu, niti Novemu mestu v poseben korist in zljajšavo ne bila, ako se klanci na državni cesti proti Novemu mestu preložiijo. Vendar nam v tej reči g. Ravnikar ni nič obljubil, ampak je rekel, da bo storil, kar bo pravično. Tedaj nam Vi Kerčani ne morete za zlo vzeti, da smo za-nj glasovali.

Da ste pa Vi od volitve domú se peljaje zastavice na vsakem vozu napravili in na vse gerlo kričaje zavolj posilne volitve razkačeno ljudstvo dražili, to ni bilo pametno od Vas; in da ste celo v Šentjerneju za Kostanjevčane na Vaše vozove kamnja in polen naložili, to nás je močno razžalilo, to je gerdo in za sosedo nespodobno! Povejte nam, ali Vas je v Novem mestu kak Kostanjevičan razžalil, ali Vas mar mi nismo velikove branili in razdraženo množico pogovarjali? Več Kostanjevčanov.

**K. Reka.** Ž. — Velika nesreča je zadela celo kočevsko deželico, kajti zopet ji je nemila boginja g. Svetca za poslanca vrnila. Kočevski volilci so bili večidel za g. Kromerja, le nekoliko poštenjakov je stalo še na naši strani. Pred volitvijo dahno še enkrat huda burja in tudi ti figamožje se uklonijo prekanjenim bratom. Ponosno koračijo v dvorano, pa nepričakovan rezultat! Točka pade in naši staronemci so — s svojim kandidatom pod — klopjo!

Skali enako so stali nemški možaki, le eden se jim je bil iznejeveril, kterege je birokratična previdnost do zadnjega prihranila, toda ta mož jim je kašo mastno zabelil; gorje mu toraj!

Jeze škripaje obljubili so naši nemški izobraženci (?) duhovščini hudo maščevanje, zato ker se je za pravico potegovala. To so toraj tisti zaznamovani podpihovalci naroda, kteri morajo molčati, kedar je čas govoriti. Drugi pa smejo delati, kakor jim je ljubo! Ne bom razlagal, kako je nek imeniten gospod sam zbiral volilce, jim pridigoval o nepopisljivih zaslugah g. Kromerja; kako jim je sveti raj obljuboval, ako mu služijo; kako so mu mogli v roke segati itd. Ne bom pravil, kako so kočevski uradniki in mestnjani na vse štiri vetrove pihali kakor hlapci in posebno zoper duhovščino, svoje dolge izurjene jezike stezali, ter ogenj bljuvali; kako so nekteri gospodje tako zvane „Flugschriften“ raspošiljali, toda — ves Vaš blagi trud je zastonj! Ribničan Vam gotovo ne bo zato svetinje poslal in Laščan se Vam posmejuje. Na vse to omenim le ene nesram-

nosti. Z nemško brošurico, katero gotovo poznate, prišel je ob enem poziv, v pravem pomenu pamflet na koč. volilce. Zapopadek tega poziva Vam ne morem naznaniti, kajti žali vsacega poštenega človeka. Nesramnost, zarobljenost, umaza in sirovost bljuje vsaki stavek, ja vsa jeza se je v ta grdi lonc izlila. In to revno kulturo je podpisalo nekoliko polhišnih kramarjev, kakor da bi bili oni to slavno delo kočevske bistroumnosti skovali in razposlali. Večina podpisanih je iz Reške fare. Nekteri so bili pri nas le kočeni, zdaj pa nimajo niti posestva niti domovanja več pri nas in po tem takem tudi besede ne. Da je pa to borno delo, katero siromaški list seboj nosi, berž ko ne iz drugega peresa teklo, priča to, ker sta dva podpisana, ki nista bila letošnjo zimo čisto nič na ptujem, ampak celi čas doma. —

Na vprašanje, kako sta mogla kaj tako nespametnega storiti in svoji sicer pošteni imeni na tak pamflet pritisniti, odgovorita, imeni je ta reč čisto neznana in da za to nič ne vesta. Čuj dragi! tako se tele zveže in na voz vrže. Na prvi pogled sem spoznal, da jim je to umazano delce podtaknjeno, kajti možje, ki hočejo biti veliki kupci in olikani gospodje, take neobtesanosti svojega imena podpisati ne morejo. — Tako in še vse drugače se je godilo v zadnjem in srednjem Kočevju. V deželni zboru pa bo le zopet sedel mož, kterega bi težko pogrešali, vkljub vsi svojeglavnosti in nedoslednosti čudnih Kočevjarjev. Njemu pa slava in hvala za njegov trud, ki nam je dobro znan. —

**Iz Ljubljane.** \* (Nemškutarška strast in njeni nasledki.) Našim nemškutarjem še zmirej radostno tolče srce; da so vrgli s pomočjo birokratov in policajev narodno stranko pri volitvi dveh deželnih poslancev v Ljubljani. — Že pred volitvijo so ti nemški „liberaluhi“ grozili posameznim so ti nemški liberaluhi, da ako ne volijo domoljubnim rokodelcem, da ako ne volijo centralnega odbora — priporčenih kandidatov, ne smejo se nadjati od njihove strani ni najmanjšega dela in zaslužka, ni pripomnili pri enako mislečih pajdaših, temuč vse nasprotno zlo jih bode zadelo in pomnili bodo na tisti den, ko so se prederznili domoljubnim svoj glas dati. Ta grozitev se ve da pri značajnih rokodelcih ni rodila uspešnega sadu, vendar preplašila je marsiktere ga bojazljivca tako, da je ali doma ostal ali pa tudi v nasprotnem smislu volit šel. Celó nekteri trgovci, ki so čitalničarji in znani vneti rodoljubi, so enako plahúnom v vroči bitvi sveto tribojno narodno zastavo zapustivši se domá poskrili v malodušnem strahu, da bi morebiti kak funt, „cukra ali kofeta“ manj prodali nego potem, ko bi značajno volili! Morebiti Vam te „hrabre junake“ naznamimo z imenom pri kaki priložnosti, da jih bode svet vedel dostojno čislati, ker se niso hotli udeležiti borbe svobodnega meščanstva zoper birokracijo in policijo in so tako posredno krivi bili, da je zmagala v stolnem mestu slovenstva ostudna nemškutarija. (Konec pride.)

**Tomin. Δ** (Advokat dr. Karol Lavrič naj bo naš poslanec!) Dragi soteržani, ne dajte se oslepiti g. G. in njegovim očitim podkritim pomagačem! Nikar vendar prihodnji ponedeljek ne volite predstojnika G. za poslanca! On je dosti let že sedel v deželni zboru, pa za nas čisto brez uspeha, kajti nobeden ne more povedati, da bi on bil kako reč sprožil ali pa za nas pregovoril ali sprosil. Zakaj bi ga tedaj volili, ako nam zadnjih šest let nikakor koristil ni? Saj vendar poslance volimo, da bi za deželo delali, ne pa sami sebe pasli in po Gorici semtertje dolgčas prodajali! Videli smo tudi, da našim narodnim zastopnikom tudi ni po volji, kajti že popred ga nam niso priporočali. Ko so ga njegove zvijače pa nepošteno agitacije nam vendar vrinile, so ga izključili in tako očitno osramotili! Mi ga tudi predbro poznamo in prav so mu storili, da so ga osramotenega izgnali! On je cesarsk

uradnik, pa še tega ne ve, da so vse nepošteno agitacije prepovedane, da je vse sirovo žuganje s predstojnikovo nevoljo, jezo in ne vem kaj še, ostro ostro prepovedano. On še tega ne ve, da so cesar sami v volilniku izrekli: „Sleherni volivec naj voli čisto po svoji vesti, naj le gleda na korist svoje domače dežele pa celega cesarstva.“ Kdor te besede presvitlega cesarja prezira, tega ne moremo pohvaliti! Ako se pa še celo cesarsk uradnik po njih ne ravna, ga ne moremo imenovati spoštenjaka!

Gospod predstojnik je tudi od vseh vladnih zastopnikov odvisen. On bi le glasoval, kot bi mu cesarski komisar v zboru migal! Tak tedaj ne more neodvisno pa pravično zastopati naše dežele!

Ker se bodo sedaj po Goriškem tudi okrajji prenaresili, bo g. Grossman kot tujec v tukajšnjih krajih moral službo zapustiti. Tedaj nam nikakor ne kaže pri prihodnji volitvi nanj misliti.

Ali morebiti on čast svojega stanu zastopa? Ako je le ena desetina tega res, kar se mu je že očitno reklo, tako mislim, da bi ne mogel nobeden spoštenjak še kterikrat zanj glasovati! In dostojno se še niso nikoli preklecale ali overgle po časnikih one črne pritožbe!

Kako bi tedaj za nepoštovanega tujca glasovali! Ali bi se nam ne smejal celi svet, ko bi se mu dali prekaniti? Pomislite vendar, da se on nikoli ni in se tudi nikoli ne bo potegoval iz serca za naše dobro. Sedaj se ve da se nam prilizuje, ker ve, da v deželno zbornico še nikoli pokukal ne bo, ako ga mi ne izvolimo! Ne mislite vendar, da bodo uradniki za nas skerbili; da so oni naši gospodje. Uradniki so prav za prav le naši hlapci, kajti mi jih plačujemo s terdimi denarji. Oni bi imeli le na to gledati, kako bi nam vstrezali, ne pa na to, kako bi nas tlačili, zatirali in gulili! Kdo se bo potegoval za nas in naše interese, ako jih sami zane-marjamo? Zato, Tominci, ne bodimo šalobarde, kajti še zmiraj veljajo besede:

„Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti!“

Pokažimo v ponedeljek tudi mi, da se po naših žilah pretaka slovenska kri! Složno volimo nekdanjega našega advokata dr. Karola Lavriča. On je mož, za kterega vsa njegova preteklost živo priča: Ustanovitelj naše čitavnice, naše čitavnice nekdanji učitelj zgovornosti, naše čitavnice nekdanji učitelj slovenskega jezika, podpiratelj in razširjatelj branja slovenskih listov in knjig, buditelj slovenske narodnosti, njen zastopnik po raznih političkih in nepolitičkih časnikih, vseh goriških Slovencev slavni zastopnik pri raznih zborih in shodih vseh slovenskih narodnjakov v Ljubljani, v Mariboru itd. itd.

Narodni poslanci nam ga tudi priporočajo, ker vedó, da je neobhodno potreba, da se njih množica v prihodnjem zboru pomnoži.

Kaj, mi Tominci, kaj, goriški teržani bi gledé na politično izobraženost zaostajali za slovenskimi kmečkimi srenjami, ki so v deželni zbor volile same narodne poslance? Te sramote si pred celim svetom ne smemo narediti, da bi se nam očitalo: Vi goriški teržani, ki se ponašate, da ste prav samostojni, da ste izobraženi in v političnem življenji zvedeni, — pa ste za poslanca izvolili tujca ali pa kacega nestanovitnega, odvisnega in nezanesljivega uradnika. Bog nas vari take slepote, te velike sramote!

Volimo tedaj za naš blagor vnetega pa zvedenega advokata dr. Lavriča! Kakor si bomo postali, tako bomo ležali!

**Ajdovščina.** □ (Dr. Lavrič naj bo deželni poslanec slovenskih trgov na Goriškem!) Častiti volivci slovenskih goriških trgov! volimo 8. aprila enoglasno gospoda dohtarja Lavriča za deželnega poslanca. Sedaj se vsi lepo složimo, da nas ne bodo navihani nasprotniki zopet prekanili, nam zopet kakega uradnika — kot je izključeni g. predstojnik G. bil — vrinili. Naj

se nobeden ne da pregovoriti namazanim jezikom predstojnikovih priporočavcev! Ker je Kellersperg šel na Česko, upam, da bodo tudi Bolčani sedaj bolj praktični in volili zvedenega pa praktičnega moža, slavnega dr. Lavriča. Oni gotovo dobro vedó, da gledé na njih potrebe nimajo nič pričakovati od izključenega G.; drugega namestnika pa sedaj na Primorskem ni. Izključeni G., tominski predstojnik, pa bolških razmer deloma ne pozna, deloma tudi poznati noče; tedaj bi ondešnjim potrebam nikoli ne pomagal. Nektere tominske volivce so pa pri zadnji volitvi oslepile le priliznjene besede gosp. predstojnika ali jih je pa prestrašilo prazno žuganje predstojnikovih pomagačev. Volivci, pomislite vendar, da sam volilni red, ki so ga nam presvitli cesar dali, pravi: „Vsak volivec naj voli poslanca le po svoji vesti, po svoji previdnosti; naj ne gleda ne na levo ne na desno, ampak misli naj le na korist svoje domovine in celega cesarstva. Nikar naj se nobeden ne boji praznega žuganja, ker zavoljo volitve se mu gotovo ne bo nikoli nič žalega storilo. Tedaj vsak naj voli spoštenega moža.“

Zakaj bi kdo mislil na uradnika G.? Po cellem Goriškem že slovi njegovo prečudno, rekel bi, samovoljno ravnanje. Ko bi cesar le hotel pozvedeti, kar uradniki za dobro in pravo spoznajo, bi jih vsak dan lahko skupaj sklical; saj so njegovi hlapci!

Pa še tega bi treba ne bilo; saj tako zmiraj vladi dopisujejo in sporočajo. Deželni zbori so posebno zato, da cesar od neodvisnih, pravih zastopnikov naroda pozve, česar da tu pa tam pomanjkuje; kako naj bi se sreča posameznih dežel pa celega cesarstva pomnožila. Ne volite tedaj odvisnega uradnika! Gospod G. pa bi gotovo nikoli ne glasoval deželi na blagor z narodnimi zastopniki, ker ni naš rojak, ker tudi do sedaj nikakor ni skerbil za narodnost po svojih pisarnicah. Ker so ga zavoljo raznih zaplet in nespoštenega početja pri zadnji volitvi izključili, tako se mi čudno zdi, kako da se more še siliti volivcem. Takega človeka bi moralo vendar nekoliko sram biti, ako ima — — —! Tudi v preteklih šestih letih ni nobene slovenskim pokrajinam priprave in koristne stvari sprožil. — Perva dolžnost naša pa je, da druge svobodoljubne narodne poslance v zboru podpiramo. Podpirali jih bomo pa zdatno le s tem, da izvolimo narodnega moža, neodvisnega stanovitnega narodnjaka. Marsiktere ga bi morebiti razni tergi zaznamovali, pa pomisliti je treba, da nas bo le sloga rešila prekanjena zvijače naših nasprotnikov in medenih prilizavcev. Ako se ne zedinimo, ako bi vsak terg za se svojega moža volil, bili bi gotovo vsi nesrečni! Nazadnje bi bil izvoljen kak naš nasprotnik ali kak tak mož, ki bi nobenemu ne bil po volji. Zato volimo složno dr. Lavriča.

On živi že mnogo mnogo let na goriški zemlji. Prebrisane glave, prostega duha je tudi povsod skerbljivo opazoval razmere in potrebe slovenskih pokrajin. Lahko rečemo, da g. dr. Lavrič pozna razne naše potrebe tako natanko kot kateri deželan koli bodi. Kot advokat ali odvetnik je imel in ima zmiraj s trgovci in obertniki opraviti, tedaj pozna tudi dobro reče in nadloge sedanje kupčije in njene zavire. On bo tedaj vsem poštenim tirjavam naših obertnikov in trgovcev lahko na vse strani zadostoval.

Rekel sem, da pozna tudi razne razmere goriške dežele. On bo tudi najbolje se potegoval za razvitek kupčije slovenskih trgov. S tem namenom se bo potegoval za nove ceste ali pa za to, da se stare sila nepravne, ozke in polne klancev ali popravijo ali pa popolnoma prenaresé. In gledé na ceste, mislim, smo že dosti dolgo čakali, da bi vlada sama od sebe za našo deželo kaj storila.

Praktičnega duha, vsestranske zvedenosti in zmožnosti mu tedaj nikakor ne manjka

Kar pa je vsakemu poslancu bistvena potreba, je to, da dr. Lavrič gori za duševni in telesni blagor slovenskega naroda. Neustrašljiva serčnost ga navdaja; on ne pozna nikakoršnih zaprek, nikakoršnih zavir, da bi se ne dale odverniti. Kakor hitro previdi, kaj bi milemu našemu narodu služilo, poprime se tega in je pospešuje z vsemi pripomočki. Njega ne bo ustrašila nikakoršna glasna beseda vladinega zastopnika, nikakoršna zvijača zavidnih narodnih nasprotnikov. Pisani pogledi ga ne bodo utajili, kajti ne boji se kot kak omahljiv uradnik, da bi ga vladin zastopnik zapisal v črne bukve. Pogumnost pa se lepo družijo z njegovo neustrašljivo serčnostjo. In obojih lastnosti je treba pravemu zastopniku slovenskega naroda.

Zgovornost je zopet druga lastnost, ki slehernemu deželnemu zastopniku jako dosti pomaga, da svoje volivce v zboru vspešno zastopa.

Zgovornost dohtarja Lavriča pa je Vam tominskim volivcem ravno tako dobro znana, kot nam Ajdovščanom. Kolikokrat smo ga poslušali pri čitavničnih veseljih! Gladko mu teče beseda slovenska, ki s svojo navdušenostjo za slovenski narod globoko v serce sega, s svojimi razlogi prepriča in pridobi in — kot smo večkrat opazovali — še celo narodne nasprotnike ali uniči ali pa za narodni razvitek pridobi. Enako gladko mu teče tudi nemška in laška beseda. Glede na to lastnost ima tedaj g. dr. Lavrič take zmožnosti, da se lahko primerjajo z visoko čislanimi sposobnostmi naših najčvrstejših narodnjakov. Njegova zgovornost združena z njegovo navdušenostjo za boljšo prihodnost slovenskega naroda bi se lepo odlikovala v našem deželnem zboru. Gotovo bi bili ponosni na moža — dr. Lavriča —, ki bi se med drugimi našimi poslanci, slavnimi narodnjaki, potegoval z navdušeno besedo za narodne pravice, za deželne interese. Glasno bi povzdignil glas slovenskega jezika za slovenski narod. Dr. Lavrič bi bil v našem zboru pravi Toman poleg goriškega Bleiweisa, goriškega Sveteca, goriškega Costa in kot bi še druge naše narodne, neodvisne poslance imenovali!

Vse poslancu potrebne lastnosti nam priporočajo dr. Lavriča. Nobeden Slovenec ne bo prašal; kdo da je ta možak? Njegove dosedanje zasluge za goriške Slovence so že zdavno zaslužile, da se mu hvaležne skazemo. On je podpiral duševni razvitek slovenskega naroda že v onih letih, ko so drugi le molčali ali k večjemu tužno gledali, kako absolutizem ali pa našopirjena nasprotna nemška ali laška svoboda tlači slovenski narod. Ko so na videz slovenskemu narodu milejši časi nastopili — zadnjih šest let — bil je dr. Lavrič med prvaki, rekel bi skoraj — po goriških pokrajinah prvi pervak, ki se je z zdatnim orožjem boril z našimi nasprotniki.

Zbujal je med narodom slovensko zavest in zbujajo jo neprenehoma do današnjega dne.

V Tominu, kjer je bil popred odvetnik, ustanovila je njegova nikoli ne ugnana trudljivost kljub vsemu nasprotovanju, kljub vsem težavam slovensko čitavnico. Tominci! vaša čitavnica je bila prva na goriški zemlji. Lahko se ponašate, da ste se prvi zedinili z lepim namenom za domovino skrbeti, po domače se razveseljovati, pa po ces. kralj. pisarnicah tako zelo tlačeni in zasmehovani naš jezik likati in ga tudi v občinstvu zastopati. Sleherni rad priznava, da je prvi spočetnik domače čitavnice bil dr. Lavrič!

Komaj se iz Tomina v Ajdovščino preseli, precej se tudi pri nas začne živahno narodno življenje. Slavni naš odvetnik Lavrič ne jenja popred, dokler tudi mi nismo ustanovili domače čitavnice. Tudi naše čitavnice je on prvi začetnik! Tu mi ni treba omenjati vseh zopernosti, vseh sitnosti, ki

jih je moral prestati častiti gospod dohtar; kajti tudi pri nas so nasprotniki narodnega gibanja vse žile napeli, da bi bili ustavili oživljenje narodnega duha. Ni mi treba omenjati mnogega njegovega truda, da se je v bližnji Ipavi pa v Gorici čitavnica osnovala. Njegove besede so vse narodnjake spodbujale, še celo proste kmete vnele in pridobile za domače veselice, za slovenske družbe, za narodne čitavnice. V kratkem rekli bi skoraj: Kjer je častiti naš dr. Lavrič, tam hitro požene narodna cvetlica — slovenska čitavnica!

Ali bi mi bilo tu treba še na široko razkladati, koliko truda, koliko denarja je g. Lavrič žertvoval slovenskim čitavnicam, narodnemu razvitku? Bukve je kupoval pa jih med ude delil in tako budil in širil slovensko zavest. V Tominu je učil, kako naj se pred občinstvom — pri veseljah slovensko govori, in slovenske zgovornosti nas tudi v Ajdovščini uči.

V Tominu je učil čitavničarje slovensko slovnico in tudi nas Ajdovščane uči domači jezik piliti, pravilno govoriti in pisati. Koliko lepih veselic nam je njegova neutrudljivost napravila! Navdušeni njegovi govori so povzdigovali občno veselje in zbujejo narodnost. Njegovi govori so nam kazali žalostno preteklost naše zgodovine, razkazovali so nam razne vzroke narodnega spanja, skleče rane, ki so jih ljuti sovražniki zasekali milemu našemu slovenskemu narodu. Ti in drugi enaki zanimivi in podučljivi govori so nas dramili in učili djansko ljubiti našo mater Slavo.

Odveč bi bilo tu povdarjati njegove zasluge za slovenski jezik. Ali mar ni on prvi advokat na Goriškem in skoraj bi lahko rekli, na slovenski zemlji, ki se djansko poteguje za narodove pravice v ces. kralj. pisarnicah.

Celi slovenski svet se še dobro spominja, kako se je on potegoval za domačo reč pred raznimi nam nemilostnimi sodnjami. Ker so povsod njegovim tirjavam pa nam koristnim pravičnim zahtevam stavili puhle zavire, izgovarjaje se z navadnimi praznimi besedami, upal se je celo do ministra pravosodja. Ministerstvo samo ni moglo in ni hotlo zavreči njegovih poštenih zahtev, kajti slavni dr. Lavrič je le tirjal narodu prirojene pravice, ktere nam cesarski uradniki še zmiraj kratijo kljub vsem cesarskim obljubam, kljub vsem ministerskim poveljem. Na verlega domoljuba dr. Lavriča je gotovo pesnik mislil, ko je pel

„Nategni krepko — prirojeno vez,

Okleni se predrage domovine,

Posveti v blagor serce jej in dušo.“

On je tedaj na vse strani pravi možak, njega tedaj volimo! Gotovo se ne bomo nikoli kesali njegove volitve; na njegovo prihodnost lahko sklepamo po njegovi preteklosti. Da pa nas nasprotniki ne opeharijo, treba je nam lepe sloge, drugače bodo zvijače naših nasprotnikov v deželni zbor vrinile nam neljubega moža G.

Pri volitvah gre za občni blagor; za blagor cele naše domovine, za blagor ubogega našega naroda; zato naj sleherni prezre vse malenkosti, naj pozabi vse osebnosti in s krepkim glasom naj glasuje za narodnega moža, za dr. Dragotina Lavriča, advokata v Ajdovščini. Božja pomoč!

Če tudi Bismark pravi, da ne ve, kako je z njo, vendar je gotovo že pod francosko oblastjo. Nemci se potezajo zanjo in žugajo celo z vojsko, ali javeljne bo Bismark drznil se Napoleona popolnoma razdražiti.

Rusija je prodala svoje posestvo v severni Ameriki (24.000 □ milj s 65.000 ljudmi) veliki ljudovladi za 7 milijonov dolarjev. Prijateljstvo med obema vladama bo zdaj gotovo še večje. Čudno je le to, da angleška vlada po besedah lorda Stanley-a nič za to vedela ni! — Ruska vlada je poslala v Rim posebnega pooblastenca, da spet prijateljstvo napravi.

Turčija je zavrgla vlogo velikih vlad, ki so sultanu svetovale, da naj Kandijo svojevolično odstopi. Kolika srčnost! Angleška ni bila med njimi; zato se pa tudi ni čuditi, da se njeni državniki nad Srbijo repenčijo in jo (zavolj judov) psujejo, kakor da bi Bog ve kakšni človekožrci tam stanovali. Pa — še bo jutri dan!

Španska. Zdaj neki kraljuje tu popolnoma mir; ali to naj verjame, kdor hoče!

## Razne novice.

\*\*\* Iz Ljubljane. („Laibacherca“) prišla je zadnjič novica, da slavni slovenski pesnik Koseski, ki že dalj časa zaradi bolehnosti ni več obdeloval polja slovenskega slovstva, je zopet okrevaval ter dodelal neko večje poetično delo, ktero priča o čvrstosti njegovega duha. Ali je ta vesela novica resnica, tega v tem trenutku še ne vemo. Bog daj, da je tako!

\*\*\* (Graf Auersperg Anton.) Bivši poslanec velicega posestva v deželnem zboru kranjskem sedanji poslanec ljubanske (Leoben) kupčijske zbornice v deželnem zboru štajerskem, g. graf Anton Auersperg (Anastasius Grün), prišel je te dni iz Gradca v Ljubljano.

\*\*\* (Znižane takse za telegrame.) Cenja za telegrame, kateri se pošiljajo iz Ilirije (!) na Lombarško in Beneško, znižana je od 1. aprila naprej na en goldinar za navaden telegram. Tako znižanje bi pač tudi drugod ne škodovalo!

(„Laib. Ztg.“) bila so po noči 1. aprila v drugi okna pobita ravno tako tudi hišnemu posestniku Hanselu. Tudi mi gotovo ne dajemo prav takemu postopanju, vendar se nam zdi nekako čudna ista priredba, ktero dela „Laibacherca“ o tej zadevi!

\*\*\* („Hypernationale Anforderungen“) Zopet nova variacija za „ultranational“, ktero je znašla tetka „Laibacherca“ ali, kakor ji tukaj pravimo, „Labušnica“. Ona namreč imenuje „hypernational“ prizadeve zaradi prav nepotrebnih nemških pridig v št. Jakopski farni cerkvi, o kateri predmetu je „Slovenec“ pred kratkim govoril v dopisu iz Ljubljane. „Labušnica“ pravi, da so potrebne nemške pridige zaradi tega, ker je v farni vojaški „transporegus“! Se ve, da vsak vojak je 1. Nemec in 2. hodi prav pridno k pridigam sv. Jakopa. Samo veliko čudo je to, da teh vojakov, kakor hitro stopijo v cerkev, ni več videti. Le ostro oko „Labušničinega“ pisatelja jih vidi za druga človeška očesa so pa nevidni! Jej, jej!

\* S srčno žalostjo naznanjamo prezgodnjo smrt nadepolnega slov. učenjaka in profesorja g. Janeza Domicela, ki je 25. marca na veliko žalost nam vsem v Gospodu zaspal. Naj v miru počiva!

\* Na Dunaju je spet nek grozovit oče sebe in svoja dva otoka s strupom končal.

\* Cesar Napoleon je oni dan razstavo pregledoval. Občudoval je mnogo mnogo razstavljenih reči, posebno pa tiste, ki imajo napis: Adelsberger Krotten-Verwaltung. To je res tudi občudovanja vredno — maslo nemške kulture!

\* Za dež. maršalke in njih namestnike so imenovani: na Češkem grof Edm. Hartig in dr. Jan. Linbeck; na Moravskem grof Em. Dubsky pa dr. Wenzliczke; na Kranjskem pl. dr. Karl Wurzbach pa posestnik Fidei Terpinec.

## Dunajska borsa 4. aprila 1867.

|                            |        |
|----------------------------|--------|
| 5% metalike . . . . .      | 58.50  |
| 5% nacional . . . . .      | 69.40  |
| 1860 derž. posoj . . . . . | 85.50  |
| Bankine akcije . . . . .   | 726.—  |
| Kreditne . . . . .         | 180.80 |
| London . . . . .           | 129.70 |
| Novi zlati . . . . .       | 6.11   |
| Srebro . . . . .           | 127.—  |

## Ptuje dežele.

Italija. Ratazzi pride, kakor časniki pišejo, za ministra notranjih zadev. Tedaj nastane bolj miroljubna politika.

Francoska. Zavolj velike vojvodine „Luksemburk“ se še vedno dobro podajajo.